

EL PANORAMA
ÉS FORÇA
ESCÀSAndreu Bosch i
RodoredaDirector de l'àrea de Llengua i
Universitats de l'Institut Ramon Llull i
professor de la Universitat de Barcelona

OPINIÓ

Cromos en català

A Presència núm. 2060, del 19 al 25 d'agost, llegíem el dossier d'Andreu Mas *De la xocolata a la consola*, un reportatge sobre la passió pel col·leccionisme de cromos i l'evolució "des que [els cromos] els regalaven les empreses xocolateres fins ara". Esmentava els àlbums de cromos educatius de Choclates Torras, com ara *Cosmorama de Àfrica*, certament educatius, si bé jo recordava especialment *Panorama zoològic* (1975-1978), àlbum amb el qual vaig descobrir Linné (Linneo, al cromos) i una pila d'animals... Quantes rajoles havíem de comprar per enllestir la col·lecció! La llàstima era que, naturalment, eren àlbums en castellà, malgrat que l'empresa era de Banyoles i Cornellà del Terri... Potser el meu article queda absorbit per l'enrenou de la sentència del TSJC sobre la immersió lingüística, molt més seriós i preocupant. Però hi ve a tomb. Serem un país normal, també, quan els infants puguin col·leccionar cromos en català.

L'ÚNIC ÀLBUM EN CATALÀ que recordo de quan era jove (no pas infant) és *West. L'Oest, la veritable història dels indis*, de l'empresa italiana Panini i Cromo Crom, de Torroella de Montgrí (relació comercial que l'article d'Andreu Mas explica a bastament). Eren 400 cromos adhesius que repassaven de manera molt enriquidora les tribus nord-americanes i les guerres provocades pels europeus occidentals... Recordo haver acabat la col·lecció el 1983 i també haver felicitat el director de l'empresa pel fet d'afavorir la normalització del català en aquest àmbit. De fet, en l'àlbum hi col·laborava la direcció general de Política Lingüística, i en el pròleg Miquel Strubell i Trueta, aleshores cap del Servei de Normalització de l'Ús Oficial de la Llengua Catalana, deia: "El català ha de ser emprat per a tota mena de temes i en tota mena d'àmbits, des del sistema educatiu fins a les activitats comercials." Llàstima que, malgrat que Strubell anticipava que "perquè el món dels infants catalans ha d'ésser objecte d'una acció preferent, la iniciativa de l'empresa Cromo Crom S.A. d'iniciar el que tots esperem que serà una sèrie d'àlbums en llengua catalana és doblement digna d'elogi", una flor no fa estiu i la

cosa no va tenir continuïtat en l'empresa catalana, absorbida definitivament per Panini el 1986. Panini ni tan sols va pensar, 25 anys després, a editar en català l'àlbum de *Ratatouille* (2007), de Disney-Pixar, i això que la pel·lícula, que fou un èxit, es va doblar al català, amb el suport de la Generalitat de Catalunya.

D'ENÇÀ D'ALESHORES, AL MARGE dels àlbums per a adults de l'Avui dels anys vuitanta, conservo encara l'àlbum pòster dels personatges de la *Història de Catalunya* explicada per en Dragui de TV3, una col·lecció de 24 cromos adhesius que sortien fa gairebé 25 anys als pastissos Phoskitos, en català! Després, haurem d'esperar fins al 2005 per col·leccionar un àlbum ben curiós, impulsat per Llet Nostra, sobre la *Cow Parade* a Barcelona el 2005, amb els cromos d'una campanya solidària a través d'una exposició urbana de vaques de mida real, decorades i pintades per artistes de tot el món (també de catalans, com la vaca d'en Ferran Adrià), un àlbum que va coincidir amb la

campanya promocional del Cacau-llet d'aquesta agrupació de cooperatives catalanes de la llet.

EN EL MÓN DE L'ESPORT, ELS CROMOS de la *Liga*, també editats per Panini, constitueixen un altre monopoli del castellà. En català disposem de l'excepció futbolística de *Catalunya, porta del mundial 82*, del diari Avui, amb el suport de la direcció general de l'Esport i amb salutació del president Pujol. Va ser el primer d'una sèrie d'onze àlbums, amb el suport de diversos departaments de la Generalitat de Catalunya. Després van venir *Catalunya. Paisatge, flora i vegetació* (1983), *Catalunya, el teu país. Història i cultura* (1984), *Catalunya, història de la pintura. Occident, I* (1984) i *II* (1985), *El món animal. Fauna, I: invertebrats* (1985) –que va tenir el suport de la Diputació de Barcelona– i *Fauna II: vertebrats* (1986), *El*

món forestal (1989), *El Modernisme a Barcelona* (1990) –patrocinat per l'Ajuntament de Barcelona, amb salutació de Pasqual Maragall–, *Els aliments. Origen, manipulació i consum* (1992) i *Els bolets* (1993). I no vull oblidar l'àlbum *Arbres de Barcelona* (1983), editat pel Servei Municipal de Parcs i Jardins de l'Ajuntament de Barcelona, amb cromos de les 60 espècies diferents d'arbres dels carrers de Barcelona, amb dibuixos de Joma.

TOT PLEGAT UN PANORAMA FORÇA ESCÀS. En el món dels cromos, més encara que en el del cinema infantil en català, som certament a les beceroles... Ara que tenim tanta premsa nacional en català (El Punt Avui, Ara, El Periódico, La Vanguardia...), i, per fi, també esportiva, amb El 9 Esportiu, ens caldria un esforç per recuperar l'art del lleure del *tengui* i el *falti* en català.

Cal una reforma del sistema electoral

Vicent Mata

Llicenciat en ciències polítiques

Amb tota evidència es constata que el mètode de Hondt és el sistema o fórmula electoral més desproporcional de tots els existents i que està dissenyat perquè s'imposi el bipartidisme o per beneficiar els partits majoritaris en detriment dels partits minoritaris. De fet, no és casual que s'hagi triat aquest model per a Espanya amb l'objectiu de dificultar l'entrada dels partits d'esquerra.

Els resultats serien diferents si haguéssim triat, per exemple, el sistema Hare, utilitzat a Alemanya actualment. El resultat hauria estat ben diferent. És un sistema molt més proporcional que el de Hondt perquè funciona amb quotes que equivalen a un escó i tenen en compte les restes

Els resultats serien diferents si haguéssim triat, per exemple, el sistema Hare, utilitzat a Alemanya

sense utilitzar les circumscripcions provincials com a Espanya, i no es perden tant els vots.

Primer de tot s'ha de buscar la quota que ens donarà un escó: es divideixen els vots comptabilitzats pel total d'escons (24.500.557 (vots emesos vàlids): 350 (total d'escons al Parlament espanyol) = 70.259 (quota obtinguda i arrodonida). Seguint aquest procediment tindriem: PP = 154 escons (continuarà tenint la majoria), PSOE = 87 + 1 (resta major), CiU = 14 + 1, IU-ICV = 23 + 1, UPD = 16... I si féssim un càlcul comparatiu veuríem la desproporcionalitat que comporta aquest sistema de Hondt: si el PP ha obtingut 10.630.693 vots, que han suposat 186 escons, i IU-ICV n'ha tingut 1.680.810 li correspondrien 29 escons en lloc d'11, una diferència de 18 escons, una barbaritat.

Aquesta realitat explica per què existeixen serioses raons per no tirar endavant la reforma del sistema electoral: hi sortirien perdent els majoritaris i, al contrari, hi guanyarien els minoritaris. Pel que sembla, no interessa augmentar la representativitat del sistema.

Aquest és un altre repte per al partit guanyador de les eleccions, que haurà de demostrar la seva voluntat de millorar la qualitat democràtica del nostre país.

Ara que tenim tanta premsa nacional en català, i també esportiva, amb El 9 Esportiu, ens caldria un esforç per recuperar l'art del lleure del 'tengui' i el 'falti' en català

RAÛL LÓPEZ